

но такжэ і добавляюцца межпредметныя сувязі, і актуалізуецца выхавальны потенциал учебнага прадмета. Праекціраванне логіка-смысловых маделей — гэта ключавой элемент падрыхтоўчай дзейнасці педагога, пазволяючы ўлучыць асновныя ёе кампаненты і сутэственна павысіць эфектыўнасць.

*Л.П. Місюкавец
ПалесДУ (Пінск)*

ФАРМІРАВАННЕ КАМУНІКАТЫўНАЙ КАМПЕТЭНЦЫІ СТУДЭНТАў НА ЗАНЯТКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ (ПРАФЕСІЙНАЙ ЛЕКСІКІ)

Асноўная задача моўнай адукацыі на сучасным этапе заключаецца ў тым, што беларуская мова не толькі прадмет выкладання, але і механізм фарміравання асобы, менталітэту разумення свету і ўзаемаадносін людзей у свеце.

Сутнасць паняцця “камунікатыўная кампетэнцыя” намі разглядаецца як сістэма моўных, маўленчых і ўласна камунікатыўных ведаў, уменняў і навыкаў, якая забяспечвае свабоднае маўленне. Моўны кампанент складаюць веды, уменні і навыкі на ўсіх узроўнях беларускай мовы, неабходныя для забяспячэння зместу камунікацыі. Маўленчы кампанент — гэта маўленчыя веды, уменні і навыкі ў рэцэптыўных і прадуктыўных відах маўлення, камунікатыўныя якасці маўлення. Уласна камунікатыўны кампанент складаюць: формулы маўленчага этыкету, правілы маўленчых наводзін і ўменні паводзіць сябе ў адпаведнасці з умовамі сітуацыі зносін, спосабы выражэння думкі і ўменні прадуцыравання ўласнага выказвання ў адпаведнасці з мэтай, задачамі і ўмовамі зносін.

Каб сфарміраваць камунікатыўныя ўменні, мы прапануем студэнтам такія віды працы, якія патрабуюць не проста складання тэксту, апісання маўленчай сітуацыі, але і ўтрымліваюць спецыфічныя законы беларускай мовы, сінтаксічныя канструкцыі. Спыняемся на разглядзе лексічных адзінак, якія могуць выклікаць цяжкасці пры вызначэнні семантыкі.

Сярод камунікатыўных уменняў найбольш важным, на наш погляд, з’яўляецца авалоданне навыкамі аўдытавання (успрыманне гаворкі на слых і разуменне яе) і маўлення. З гэтай мэтай мы звяртаемся да такіх відаў працы, як вызначэнне тэмы і асноўнай думкі прачытанага (праслуханага) тэксту; вылучэнне найбольш важнай часткі выказвання для разумення агульнага ўтрымання; выраз свайго стаўлення да праслуханага; завяршэнне няскончанага выказвання і г.д.

Найбольш поўна можна ажыццявіць зносіны ў камунікатыўнай гульні, бо гэта такі від дзейнасці, у якім узнаўляюцца сацыяльныя адносіны паміж людзьмі па-за ўмовамі непасрэднай дзейнасці. Камунікатыўныя гульні спрыяюць рэалізацыі такіх мэт, як дыягностыка, сістэматызацыя, развіццё лагічнага мыслення, слыхавой памяці і ўвагі, выхаванне цікавасці да прадмета, правілы маўленчага этыкету, захаванне этыкі паводзін, выбар пэўных прыёмаў суразмоўніцтва адпаведна сферы маўлення і сацыяльнаму статусу суразмоўцы.

У комплексе заняткаў вялікая ўвага надаецца невербальным сродкам, асноўным правілам кінэтыкі. Асноўнымі метадамі падчас фарміравання камунікатыўнай кампетэнцыі студэнтаў на ўроках беларускай мовы мы лічым дыялог, дыскусію, дэбаты.

Практычныя заданні, якія выкарыстоўваем на занятках па беларускай мове, мяркуюць:

- 1) фарміраванне ўменняў ініцыяваць на рэплікі вызначанага тыпу, выкарыстоўваючы ўласцівыя навуковаму стылю формы выразу;
- 2) развіццё ўменняў весці дыялагічныя зносіны на мікра - макраўзроўні, гэта значыць будаваць міні-дыялог у адпаведнасці з зададзенай сітуацыяй і пашыраць іх, уключаючы ў абмеркаванне дадатковыя пытанні;
- 3) фарміраванне ўменняў ініцыяваць дыялог, уступаць у абмеркаванне праблем, ужываючы стылістычна адэкватнага сродку выразу.

О.Г. Наталевиц, Т.Н. Мельникова
БГЭУ (Минск)

ПЕРЕКРЁСТНАЯ ДИСКУССИЯ КАК КОММУНИКАТИВНАЯ ТЕХНОЛОГИЯ РКМ В ОБЛАСТИ ГУМАНИТАРНОГО ЗНАНИЯ

Для воспитания личности, готовой к жизни в высокотехнологичном, конкурентном мире актуально развитие критического мышления (РКМ), которое предполагает обучение мыслительным навыкам студентов, необходимым не только в учёбе, но и в обычной жизни (умение принимать взвешенные решения, работать с информацией, анализировать различные стороны явлений и др.).

Одно из заметных мест в РКМ принадлежит перекрёстной дискуссии, которая помогает овладеть приемами аргументации, научного доказательства, формирует умение отстаивать свою точку зрения, критически подходить к чужим и собственным суждениям. Внимательность к мнению других помогает не только выяснить смысл вещей, но и формирует демократический стиль взаимодействия.

Технология проведения перекрёстной дискуссии включает в себя несколько этапов:

— формулировку вопроса. Вопрос, выносимый на перекрёстную дискуссию должен быть проблемным и, соответственно, не иметь однозначного ответа. Он записывается посередине страницы.

— составление схемы для перекрёстной дискуссии, которая может выглядеть так:

Вопрос — проблема?

Да (за) Нет (против)

1. 1.

2. 2.

3. 3.

Вывод (краткий): Да, потому что... Нет, потому что...;

— составление списка аргументов «за» и «против». На этом этапе могут возникнуть сомнения у преподавателей и студентов: нравственно ли, имея твердое убеждение, доказывать противоположную точку зрения. В этом случае можно предложить записать свои аргументы и предугадать аргументы оппонентов.

Алгоритм работы:

— записать достаточное количество аргументов (можно обсудить их в группе, обменяться идеями);